

Vladimir Dumitrescu, *Oameni și cioburi. Contribuții la istoria contemporană a arheologiei românești*, în "Cultură și civilizație la Dunărea de Jos", XI, 1993, Călărași, 202 p.+ 16 ilustrații foto

Complexe și tulburătoare sunt de multe ori momentele prin care ne poartă viața pașii, dar, poate, și mai tulburătoare sunt aducerile aminte care ne permit să ne reconstituim existența noastră. Ele ne vorbesc despre unicitatea fiecărui om în parte și contribuie la întregirea imaginii despre cei la care se referă, cu atât mai mult când este vorba de personalități științifice și culturale.

În această categorie de mărturii se înscrie lucrarea lui Vladimir Dumitrescu (1902-1991), menționată mai sus, personalitate care ocupă unul dintre locurile de frunte în galeria arheologilor și istoricilor români. El a fost cel care, împreună cu eminenții săi colegi: I. Nestor, Radu și Ecaterina Vulpe, Hortensia Dumitrescu, Gh. Ștefan, D. Popescu, V. Cristescu ș.a., discipoli ai savantului Vasile Pârvan, întemeietorul școlii arheologice românești, a contribuit în chip remarcabil la conturarea unei părți din ceea ce se știe astăzi despre preistoria, protoistoria și istoria veche a spațiului carpato-danubiano-pontic, realizând o punte de legătură între vechea și noua școală românească de arheologie. De aceea, subtitlul pe care îl poartă acest volum de amintiri este foarte grăitor, aducând noi lumini asupra arheologiei românești din perioada interbelică și cea a primelor decenii postbelice.

Într-un stil sobru și laconic, absolut necesar pentru a trece în revistă peste șase decenii de intensă viață personală și științifică, autorul redă în cele unsprezece capitole și în appendice, momente de seamă din timpul formării sale ca elev al Liceului clasic "Sf. Sava", București, student la Secția de filologie clasică a Facultății de Filosofie și Litere a Universității din București (1921-1925), unde i-a avut ca profesori pe V. Pârvan, N. Iorga, S. Mehedinți, G. Murnu, savanți de mare prestigiu, membru al Școlii Române de la Roma (1926-1928), timp în care și-a pregătit lucrarea de doctorat **L'età del ferro nel Picenum**, susținută în anul 1929 la Universitatea din București, și din timpul carierei sale arheologice.

Astfel, Vl. Dumitrescu ne perindă prin fața ochilor primele sale recunoașteri arheologice (1923) și săpături sistematice (Gumelnița, 1925), cercetările efectuate în diferite stațiuni neo-eneolitice, din epoca bronzului sau epoca fierului, dintre care se remarcă cele de la Drăgușeni (Suceava), Bonțești, Atmageaua Tătărască, Traian, Cârna, Rast, Basarabi, Hăbășești, Căscioarele, Târpești ș.a., numeroasele cercetări de teren în Muntenia, Dobrogea, Oltenia, Moldova și Transilvania, până la sfârșitul deceniului al șaptelea, când începe scrierea prezentului volum. Sunt narate decenii de dense realizări științifice când Vl. Dumitrescu a împletit munca de cercetare arheologică de teren cu studierea și publicarea materialelor descoperite, la care s-a adăugat o vastă și tenace activitate de organizare a

Muzeului Național de Antichități. În calitate de asistent (1923-1925), conservator din 1928 și director al Muzeului Național de Antichități între 1935-1945, a reorganizat expoziția de bază a muzeului și lapidariul, a participat efectiv la publicarea a trei volume din revista "Dacia" (numerele duble V-VI, VII-VIII, IX-X) și la îmbogățirea bibliotecii acestuia, care va deveni ulterior Biblioteca Institutului de Arheologie București.

Bogata sa muncă științifică, internă și internațională, a fost completată în mod fericit de o intensă activitate didactică ca docent la Facultatea de Filosofie și Litere a Universității din București, din 1930, conferențiar definitiv din 1940, calitate în care a susținut cursuri de preistorie românească și sud-est europeană caracterizate printr-un deosebit conținut științific, prezentate într-o formă accesibilă, elevată.

Din păcate, din cauza faptului că Vl. Dumitrescu a aderat, alături de alte personalități din perioada interbelică, la naționalismul ideologiei legionare, a avut de suferit, în condițiile instaurării regimului comunist, încă din 1945 "epurarea" din cadrul Universității din București și de la Muzeul Național de Antichități. Pentru a se putea întreține, a fost nevoit să presteze alte munci: referent la UGIR, între 1946-1948 și colaborator la Editura "Forum".

Reprimit în anul 1949 în calitate de colaborator al Institutului de Istorie (care înglobase Muzeul Național de Antichități) va activa până în 1952 și din 1955 până la pensionare în 1973, fiind, pe rând, șef al secțiilor de muzeu, până în 1965, al secției sclavagiste (1965-1968) și al celei de paleolitic (1968-1973), iar după aceasta devine consultant științific.

În această perioadă, între 22 iulie 1952 - 28 mai 1955, s-a petrecut un alt episod nefericit din viața marelui savant, descris de el în lucrarea *Închisorile mele (Memorii)*, Postfață de S. Marinescu Bilcu, București, Ed. Albatros, colecția "Memorii", 1994, 124 p., integrându-se organic am putea spune, ca un capitol necesar al primei lucrări prezentate.

Nici de această dată, Vl. Dumitrescu nu părăsește stilul sobru, de autentic istoric, și reușește "sine ira et studio" să ne ofere "un modest izvor istoric pentru începutul deceniului al șaselea al secolului nostru în România" (p. 115), când în închisorile comuniste, care formau Gulagul românesc, se aflau o mare parte a oamenilor de știință și cultură precum și personalități politice marcante ale vieții interbelice de la noi din țară.

Deși este o lucrare despre suferință, faptele nu sunt relateate cu patimă ci cu calmul oferit de atâția ani de detașare față de evenimentele trăite, specific doar ființelor umane, cu adevărat superioare. Este o lucrare ce ne vorbește despre Omul Vladimir Dumitrescu, care nu a fost părăsit, nici în clipele grele, prin care a trecut în lagăre și închisori, de verticalitatea sa morală, refuzând colaborarea cu exponenții universului concentraționar și transformarea sa în informator. De aceea, cu atât mai mult este prețuită activitatea lui Vl. Dumitrescu cu cât a avut tăria să se ridice deasupra acestor ani groaznici și să-și continue, fără abatere opera

științifică, până la sfârșitul vieții sale. Și din această perspectivă, viața și activitatea științifică a lui Vi. Dumitrescu este un exemplu de urmat.

În același timp, alături de celelalte lucrări apărute după 1989, referitoare la memorialul românesc al durerii, amintirile lui Vladimir Dumitrescu ne invită să medităm adânc asupra acestor evenimente și fenomene și să acționăm ca asemenea lucruri să nu se mai petreacă.

Pentru cititor, S. Marinescu Bilcu face în "Postfață" (pp. 117-121) o prezentare a operei lui Vi. Dumitrescu, întregind imaginea complexe sale personalități.

Aceste două volume de amintiri, referitoare la viața și activitatea savantului Vi. Dumitrescu, pot fi reunite într-o adevărată carte de învățătură, care completează cu noi pagini istoria contemporană a arheologiei românești.

Dumitru D. Boghian